

NYHETSREV 2/19

Her kommer det andre nyhetsbrevet fra Torborg Nedreaas-selskapet i 2019. Som kjent sender vi ut to nyhetsbrev i året, ett om våren og ett om høsten. Utgivelsen av dette brevet faller så godt som sammen med markeringen av Nedreaas' 113-årsdag. Den ville ha vært 13. november 2019. Den dagen er også toårsdagen til selskapet, som ble stiftet på forfatterens 111-årsdag. Dagen vil forøvrig bli markert med en helaften på litteraturhuset i Bergen.

Selskapet er nå oppe i over 370 medlemmer. Det er vi fornøyde med, men det er selvsagt plass til mange flere. Vi tror ikke at vi har nådd ut til alle våre potensielle medlemmer og oppfordrer dere alle til å spre budskapet om vår eksistens. For eksempel kan dere videresende dette nyhetsbrevet til kjente og kjære som dere tror vil ha glede og nytte av å være med.

Vi vet jo at det er mange som fortsatt er lidenskapelig opptatt av Nedreaas' forfatterskap. Det erfarer vi av selvsyn hver gang vi arrangerer bokbad eller foredrag. Alltid har det kommet atskillig flere tilhørere enn vi på forhånd hadde kunnet drømme om. De samme erfaringene har Grethe Fatima Syéd gjort seg i forbindelse med presentasjoner av hennes relativt nye bok *En sommer med Nedreaas*. Dette er Syéd private prosjekt, men siden det dreier seg om Nedreaas og siden Syéd er leder i selskapet, syns vi det er på sin plass å anbefale boken her. Den er et godt julegavetips til Nedreaas-liebhavere. Det er også mulig å kjøpe *Av måneskinn gror det ingenting* og nett med selskapets logo på av oss om dere syns det er en god idé å lage «min jul med Nedreaas» for noen dere er glade i.

Siden alle styremedlemmene holder til i Bergen, er mange av aktivitetene våre lagt til denne byen. I høst har vi likevel hatt to vellykkede arrangement på Stord, der Nedreaas bodde under krigen og noen år etterpå, og til

våren planlegger vi et arrangement på Nesodden, der Nedreaas flyttet til i voksen alder.

Vi er alle med i selskapet fordi vi er litterært interesserte, og fordi vi mener det er kvaliteter i Nedreaas' litteratur som gjør at interessen for henne må opprettholdes, om ikke styrkes. En viktig del av arbeidet vårt er derfor å holde minnet om Nedreaas levende. I Bergen har hun en liten gatestubb oppkalt etter seg, vi har fått satt opp en plakett på et av husene hun har bodd i, vi har fått oppkalt et rom på Litteraturhuset i Bergen etter henne, og andre, som ville synliggjøre sterke kvinneskikkelser fra Bergen, har fått oppkalt et rom etter henne på et av byens mest fasjonable hotell (Terminus). Politikerne i Bergen har bestemt at det skal settes opp kunstneriske minnesmerker etter markante kvinner, og vi har store forhåpninger om at en av dem skal være Nedreaas. Annethvert år skal det settes opp et slikt «merke» for å utjevne den skeive kjønnsfordelingen i byens statuepark. Det er allerede bestemt at det første minnesmerke skal være over Kim Friele. Men det andre ... bør bli over Nedreaas, mener vi og driver såkalt lobbyvirksomhet for å få det til.

Mye av aktiviteten vår er rettet mot allmennheten, men i året som har gått har vi også hatt to akademiske seminar om Nedreaas' forfatterskap. Vi ønsker å lage en artikkelsamling av dette og har bedt alle som har holdt innlegg på de to seminarene om å bidra, pluss noen til som vi vet er spesielt opptatt av Nedreaas. Det har de selvsagt sagt seg villige til. Bidragsyterne vil være en fin blanding av litteraturforskere som har vært opptatt av Nedreaas «hele livet» og yngre forskere, som kanskje kan lese forfatterskapet med nye øyne. Siste nytt i saken er at vi har fått en intensjonsavtale med Spartacus Forlag / Scandinavian Academic Press, og mye skal gå galt om ikke boken kommer ut i løpet av 2020.

Stord folkebibliotek sin nydelige lille Nedreaas-utstilling. Kikk gjerne innom nettsidene våre for flere lesetips og Nedreaas-bibliografi.

MIN NEDREAAS

«Min Nedreaas» er en fast spalte i nyhetsbrevet, der inviterte gjester skriver om sitt forhold til Torborg Nedreaas og hennes forfatterskap. Gjest i dette nyhetsbrevet er Anne Marie Sommerlyst:

«Frokost med Torborg og Aksel»

Som nybakt mor flyttet jeg inn i min fars barndomshjem i Karl Pedersens vei i Blylaget. Jeg var 19 år, ganske nygift og med en to måneder gammel baby. Året var 1977. Sønnen min var født i Frankrike og min franske ektemann og jeg bestemte oss for å reise til Norge og bosette oss der. Veien var forøvrig oppkalt etter min farfar, skuespiller Karl August Pedersen.

I huset ved siden av bodde Torborg og Aksel. Torborg behøver jeg vel ikke å presentere, men Aksel Bull Njå, hennes kjære ektemann, vil jeg fortelle litt om. Han var jurist og hadde sitt virke i Oslo inntil pensjonsalder. Han var glødende kommunist og sang Internasjonalen på russisk helt til sine siste dager. Han badet hver dag i Bunnefjorden, helt fra de siste isflakene duppet rundt og til isen nesten la seg igjen. Og ved første snøfall spente han på seg skiene og gikk ned for å hente posten som en del av den daglige rutinen.

Jeg ble hyret inn som vaskehjelp. Noen kroner kom jo godt med for en ung mor. Jeg ble alltid budt på frokost når jeg kom for å hjelpe til. Torborg hadde ikke mye appetitt og var etterhvert blitt veldig tynn. Aksel disket opp så godt han kunne, egget skulle være kokt akkurat riktig. Og jeg husker hun hadde salt på den lille skålen til eggeglasset. Det hadde jeg aldri sett før. Hun dypet baksiden av eggeskjeen i saltet før hun tok en liten bit av egget. Aksel hadde frosset ned plommer fra hagen som han tinte og serverte. Dette likte Torborg godt, men om hun spiste noe særlig mer enn en halv skive tror jeg ikke.

Under måltidet hadde de en god og nær dialog som viste samholdet og hvor opptatt de var av hverandre og av verden rundt. Kanskje Aksel mer enn Torborg. Han var usigelige glad i sin kone. På mange måter bar han henne på hendene.

Samtidig med dette lyttet de til nyheter. Nyheter fra Danmark! Nyheter fra NRK kunne ikke sammenlignes, mente de. De var interessert i hva som skjedde i resten av Europa, trolig i forbindelse med deres politiske oppfatning.

Nå, mer enn 40 år senere, ser jeg fremdeles denne scenen for meg. Bordet på kjøkkenet, dekket til frokost. Aksel som pusler rundt sin kone og prøver å få henne til å spise.

Det var ekte kjærlighet.

- Anne Marie Sommerlyst, 1. oktober 2019

NEDREAAS-KALENDEREN

November er Nedreaas sin måned og selskapet er med og markerer:

8. november kl. 14.15 holder Grethe Fatima Syéd foredrag på om Torborg Nedreaas for norsklærere i anledning fylkets fagdag. Sted: Amalie Skram vgs.

9. november er det Biblioteksfest på Bergen Offentlige Bibliotek og kl. 16.00 – 17.00 er festen viet Torborg Nedreaas!

Ikke uten grunn: På bibliotekets litterære lunsj tidligere i høst var det helt fullstappet da Nedreaas-selskapets Torill Wistner og Grethe Fatima Syéd var på besøk for å samtale om forfatteren fra Møhlenpris. Mange ønsket mer om salong-vertinnen, oppvekstskildreren og den politisk radikale Nedreaas. Det får de nå. Samtalen fortsetter; om den ensomme, følsomme og trassige Herdis, om de sterke novellene, om abort og kjærlighet i *Av måneskinn gror det ingenting*, om bergensbeskrivelsene og -sjargongen. [Se fullt program her.](#)

Grethe og Torill fra selskapet, med bokbader Atle Hansen.

De talte foran et fullt Stord folkebibliotek 3. oktober.

13. november er Torborg Nedreaas sin fødselsdag og den markeres tradisjonen tro på Nedreaas-dagen på Litteraturhuset i Bergen. Her blir det flere arrangementer:

19.00 – 19.45: En sommer med Nedreaas
Boksamtale med forfatteren Grethe Fatima Syéd om arbeidet med boken «En sommer med Nedreaas». Boken utkom mai i år, og høstet både strålende kritikker

og gode salgstell. Samtalen ledes av poet og kritiker Sandra Lillebø.

20.00 – 21.00: Torborg og Herdis
Med Hanne Ørstavik, Sivert Nesbø og Tormod Haugland.

Hvordan skriver man god litteratur med barnets blikk på omgivelsene? Torborg Nedreaas' tre bøker om det følsomme enebarnet Herdis griper fremdeles leserne. Vi har invitert tre forfattere til en samtale om blant annet barn og oppvekstskildringer i litteraturen, med utgangspunkt i Nedreaas' forfatterskap. Samtalen ledes av forfatter og kritiker Ida Lødemel Tvedt.

Etter programslutt feires Nedreaas med sosialt samvær der alle er velkommen. [Se fullt program her.](#)

Det skjer ting til våren også, og flere ting kommer sikkert til.

16. april holder Grethe Fatima Syéd foredrag om Torborg Nedreaas på pensjonistuniversitetet i Ski.

23. april holder Grethe Fatima Syéd foredrag om Torborg Nedreaas på pensjonistuniversitetet i Asker.

6. juni (tentativ dato) blir det Nedreaas-dag på Nesodden. I samarbeid med Nesodden biblioteks venner planlegges en dag med flere programposter og mye Nedreaas-relatert innhold. Det er bare å glede seg!

Å MØTE TORBORG

Øynene klare, de smale hendene
som spiller i luften
latter bobler dypt i stemmen
plutselig sinte kast med hodet.
Men alltid under huden noe
mykt vibrerende: hvert møte med deg
er som under skyggespillet av
en asp, det treet, Torborg
som det lages fyrstikker av, men
skjelver, skjelver mens det lever.

- Bjørg og Paal Brekke

Fra *Nordens svale. Festskrift til Torborg Nedreaas på 70-årsdagen* (Aschehoug 1976)

VISSTE DU AT ...

Torborg Nedreaas går igjen? Forfatter Karin Moe har i en artikkel i Syn og segn 1/2007 fortalt om et voldsomt bråk – «eit helgolands spetakkel», som hun skriver – hun hørte fra loftet i et hus Nedreaas bodde i på Stord under andre verdenskrig. Da Moe hørte dette, bodde hun i samme rom som den avdøde kollegaen hadde hatt, i etasjen under loftet med rabalderet.

Etter sigende har Nedreaas også spøkt i den gamle villaen på Nesodden der hun og mannen Aksel Bull Njø bodde fra 1947, både mens ektemannen var igjen der aleine, og seinere. Moe ser ut til å mene at gjengangeriet skyldes at Nedreaas ikke ønsker å bli glemt. I så fall har hun et poeng.

STØTT SELSKAPET

Legg inn en bestilling på vårt stilige tøynett (100,-) og pocketutgaven av *Av måneskinn gror det ingenting* (100,-) hos nettbutikk.torborgnedreaas@gmail.com. Porto kommer i tillegg ved postsending.

[Bli grasrotgiver](#) – støtt Torborg Nedreaas-selskapet hver gang du tipper hos Norsk tipping.

Vi tar gjerne imot pengegaver til konto: 3208 25 40384 eller Vipps # 530035

FÅ MER OM TORBORG NEDREAAS

 torborgnedreaas.no

 til@torborgnedreaas.no

 facebook.com/torborgnedreaas